V&G binnen projecten van WK

Toelichting bij factsheet

Wegen en Kanalen

26 juni 2020

Colofon

Uitgave
Provincie Overijssel
EDO-registratiekenmerk
2020/

Datum
26 juni 2020
Auteur
Linda Bergsma, Bart Roest en Dimitri Jansen

Adresgegevens
Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 118 86 71
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden uitgifte / wijzigingen
0.1	8 mei 2020	Eerste opzet
0.2	12 juni 2020	Interne opmerkingen verwerkt
1.0	26 juni 2020	Kleine aanpassingen, rapport definitief

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**5**
1.1.	Aanleiding en doel van dit document	5
1.2.	Wet- en regelgeving	5
1.3.	Opdrachtgever als eindverantwoordelijke	5
2.	**Stappenplan**	**7**
2.1.	Inleiding	7
2.2.	Stappen	7
2.3.	Schematisering stappenplan	15
3.	**Arbeidshygiënische strategie**	**16**
4.	**V&G en Geïntegreerde contracten**	**17**
4.1.	Inleiding	17
4.2.	Afwijkende stappen	17
5.	**Gebruik van Modellen**	**19**

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel van dit document

Een bezoek van Inspectie SZW, eind 2019, aan één van de werken van de eenheid Wegen & Kanalen en een daaropvolgend door de Inspectie aan medewerkers van de eenheid gegeven presentatie, heeft ertoe geleid dat nogmaals kritisch is gekeken naar hoe veiligheid en gezondheid is ingebed in de werkwijze en processsen van WK. Dit heeft erin geresulteerd dat opdracht is gegeven om 'nog een slag te maken' en dit onderwerp een duidelijke plek te geven in de processen voor Groot Onderhoud en Nieuwbouw en Rehabilitatie.

In 2020 wordt deze slag gemaakt, worden de betreffende processen op dit onderwerp aangepast en worden nieuwe modeldocumenten ontwikkeld. Hierbij wordt aangesloten bij de werkwijze zoals deze wordt toegepast binnen het Rijksvastgoedbedrijf, een werkwijze die uitgaat van een aantal te nemen stappen.

Inmiddels is er voor projectleiders / projectmanagers een factsheet "V&G binnen projecten van WK" opgesteld (versie 1.1 van 26 juni 2020) waarin deze stappen op hoofdlijnen zijn beschreven. Voorliggend document is opgesteld als toelichting op de factsheet. De daarin vermelde stappen worden in voorliggend document toegelicht en van toepassing zijnde teksten uit het Arbeidsomstandighedenbesluit worden vermeld. Hiermee is er enig houvast voor medewerkers tot het moment waarop er bijgewerkte en vastgestelde processen zijn.

1.2. Wet- en regelgeving

Mogelijk maken dat medewerkers veilig en gezond kunnen werken aan projecten, zowel door 'eigen' mensen als medewerkers die werkzaam zijn bij onze opdrachtnemers, is een verplichting die ligt bij de opdrachtgever en die in de wet is geregeld. We hebben het dan over verplichtingen die voortvloeien uit de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet), de daaruit voortvloeiende regels uitgewerkt in het Arbeidsomstandighedenbesluit en het Bouwbesluit. Het gaat hierbij om arbeidsveiligheid binnen het werkterrein.

Op https://wetten.overheid.nl zijn de Arbowet en beide besluiten in zijn geheel te vinden.

Er is in wet- en regelgeving geen expliciete verplichting bij de opdrachtgever gelegd voor omgevingsveiligheid. Het ligt voor de eenheid Wegen en Kanalen echter voor de hand om veiligheid direct buiten het bouwterrein op dezelfde wijze aan te pakken als de arbeidsveiligheid erbinnen. In voorliggend document en de (nog op te stellen) modeldocumenten is / zal de aanpak van beide vormen dan ook (worden) geïntegreerd.

1.3. Opdrachtgever als eindverantwoordelijke

Als opdrachtgever zijn wij eindverantwoordelijk als het gaat om veilig en gezond kunnen werken. In afwijking van het beeld wat vaak heerst, geldt dit niet alleen in de voorbereidingsfase van een project. ***Ook tijdens de uitvoeringsfase blijven wij eindverantwoordelijk***. We zullen ons er van moeten vergewissen dat ook activiteiten die namens ons worden verricht door derden, veilig en gezond kunnen plaatsvinden. Dat betekent dat we niet aannemen dat opdrachtnemers veilig werken, we controleren dat door dit na te gaan, door checks in te bouwen en dit actief in het werk te controleren.

Benadrukt wordt verder dat ***ook bij toepassing van geïntegreerde contracten de eindverantwoordelijkheid bij de opdrachtgever blijft rusten*** en dat deze niet overdraagbaar is.

2. Stappenplan

2.1. Inleiding

Om te borgen dat wij binnen onze projecten minimaal aan onze wettelijke verplichtingen voldoen als het gaat om veiligheid en gezondheid, moeten enkele stappen doorlopen worden. In dit hoofdstuk worden die stappen kort toegelicht.

In verschillende paragrafen zijn kaders met testfragmenten in blauw opgenomen. Dit zijn concreet de artikelen uit het Arbeidsomstandighedenbesluit die betrekking hebben op de betreffende stap.

Het stappenplan in dit hoofdstuk geldt voor traditionele contracten (RAW bestekken onder toepassing van de UAV). In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de verschillen met geïntegreerde contracten waarop de UAV-GC van toepassing worden verklaard.

2.2. Stappen

2.2.1 Stap 1 - Bespreek V&G in interne PSU's

Stap 1 van het stappenplan is het bespreken van V&G tijdens interne Project Start Up's.
De projectleider / projectmanager initieert deze en zorgt ervoor dat V&G op de agenda komt.
Deze actie geldt voor de start van elke fase van het project, beginnend vanaf de initiatief fase.
De projecteider / projectmanager zorgt ervoor dat taken en verantwoordelijkheden op het gebied van V&G bij teamleden worden belegd en worden vastgelegd.

Bespreekpunten voor de PSU zijn bijvoorbeeld:

- Moet in het project rekening gehouden worden met gelijktijdig lopende andere werkzaamheden, zoals regulier onderhoud of andere projecten? Ga dit voorafgaand aan de PSU na bij de Programmamanagers. Informeer tevens bij degene die binnen de eenheid contactpersoon is voor verkeersmanagement.
- Op welke wijze kunnen V&G aspecten in de aanbestedingsstrategie voor adviesdiensten een plek krijgen (bijvoorbeeld de uitvraag van ontwerpwerkzaamheden)? Betrek hiervoor de inkoop- / contractadviseur van de eenheid of contactpersoon bij ONS.
- Stel vast wie de rol van V&G toetser op zich neemt (intern of ingehuurd) en welke taken door hem of haar worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld het mede opstellen van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en het toetsen van V&G documenten.
- Stel vast bij wie / waar de rol V&G coördinator Ontwerpfase wordt belegd. Leg ook vast welke taken en verantwoordelijkheden bij die rol horen.

Artikel 2.29 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De opdrachtgever stelt één of meer coördinatoren voor de ontwerpfase aan.

Het aanstellen van een V&G coördinator Ontwerpfase is verplicht indien in de uitvoeringsfase (naar verwachting) werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door

- *Twee of meer werkgevers*
- *Een werkgever en één of meer zelfstandigen*
- *Twee of meer zelfstandigen*

2.2.2 Stap 2 - Bepaal gewenste informatie t.b.v. overdracht van en naar de Assetmanager

In stap 2 gaat een hiervoor aangewezen lid van het projectteam in gesprek met de Assetmanager(s) en/of Expert(s).

Hij of zij

- Haalt op welke relevante informatie over de asset(s) beschikbaar is / zijn. Denk hierbij aan het V&G dossier van bestaande assets en rapporten over de locatie of het object, zoals een Asbest Inventarisatie Rapport, onderzoeken naar teerhoudend asfalt, Chroom 6 of PFAS.
- Stemt af welke informatie met betrekking tot V&G na afloop van het project moet worden overgedragen naar de Assetmanager. Het gaat hierbij vooral om het V&G dossier inclusief een beschrijving van aangebrachte voorzieningen om werkzaamheden veilig te kunnen uitvoeren.

Bij een project aan (een) bestaande asset(s) zijn er twee mogelijkheden:

1. Er is een bestaand V&G dossier
Dit bestaande V&G dossier geeft zicht in de aanwezige veiligheidsvoorzieningen en de restrisico's die op de asset(s) van toepassing zijn. Het hebben van deze informatie vergemakkelijkt het opstellen van een projectspecifieke RI&E. Hiermee kan echter niet worden volstaan. Er is vaak aanvullend onderzoek nodig, revisiegegevens moeten nauwkeurig worden bestudeerd en er moet worden nagedacht over andere veiligheidsrisico's die mogelijk spelen binnen het project. Dit dus naast de zaken die in het V&G dossier al zijn beschreven.
Het bestaande V&G dossier moet binnen het project worden bijgewerkt, wanneer de situatie zodanig wijzigt dat het V&G dossier daardoor niet meer actueel is.

2. Er is geen bestaand V&G dossier
Stel bij onderhoud in beginsel alleen een V&G dossier op (of laat dit doen) dat betrekking heeft op het deel van de asset waarop het project betrekking heeft. Laat bij nieuwbouw of rehabilitatie wel altijd een volledig V&G dossier ontwikkelen (van toepassing op de hele asset).

Zie voor het onderdeel V&G dossier verder paragraaf 2.2.8.

2.2.3 Stap 3 - Opstellen RI&E

In stap 3 wordt een begin gemaakt met een projectspecifieke Risico Inventarisatie en Evaluatie (hierna RI&E). Begin hiermee al in de initiatief fase van het project.

Houdt deze RI&E gedurende de ontwerpfase actueel (levend document), waarbij per fase tussentijdse versies worden opgeslagen. Speciaal om deze reden is het format hiervoor een op zichzelf staand document geworden en is het niet geïntegreerd in het model V&G plan.
Aan het einde van de ontwerpfase wordt de definitieve RI&E as bijlage opgenomen in het V&G plan ontwerp.

Inventariseer (en evalueer), liefst in breed verband, welke risico's het uitvoeren van werkzaamheden met zich meebrengt waar het de veiligheid en gezondheid van werknemers aangaat. Bekijk hierbij niet alleen de realisatiefase maar ook de beheerfase en de sloop van de asset(s). Breng bovendien omgevingsfactoren in beeld, zoals publieke veiligheid, de ligging in de nabijheid van woongebieden, aanwezige belendingen, doorgaande exploitatie en risico's als gevolg van samenloop van werkzaamheden. Andere aandachtgebieden zijn bijvoorbeeld de ondergrond (werken in NGE verdacht gebied), (beschikbare) bouwtijd, werken op hoogte en beschikbare werkruimte.

In wet- en regelgeving is geen expliciete verplichting bij de opdrachtgever gelegd om aandacht te besteden aan omgevingsveiligheid. Het verdient echter aanbeveling om in elk project, vanaf het begin, aandacht te besteden aan de veiligheid van de omgeving.
Het ligt daarbij voor de hand om veiligheid buiten het bouwterrein (geregeld in het Bouwbesluit) op dezelfde wijze aan te pakken als de arbeidsveiligheid binnen het bouwterrein (geregeld in het Arbeidsomstandighedenbesluit). In dit document en in de (nog op te stellen) modeldocumenten is de aanpak van beide dan ook geïntegreerd.

Werk in de RI&E uit welke risico's zijn geïnventariseerd en bepaal per risico welke maatregelen genomen moeten worden om het risico weg te nemen of de gevolgen te minimaliseren. Denk bijvoorbeeld aan huur van terrein zodat er niet over bebouwing gehesen hoeft te worden of tijdelijk uit huis plaatsen van omwonenden). Werk lopende het proces uit welke risico's weggenomen zijn en welke risico's resteren. Maak daarbij gebruik van model A.

2.2.4 Stap 4 - V&G in uitvraag adviesdienst ontwerp

Wanneer je voornemens bent om ontwerpwerkzaamheden door een externe partij te laten uitvoeren, zorg er dan voor dat duidelijk is wat wij van die partij op het gebied van V&G verwachten. Vermeld in de uitvraag onder meer ook dat verplicht gebruik moet worden gemaakt van onze modeldocumenten en geen eigen modellen of formats toegepast mogen worden.

Wanneer de inzet van een V&G coördinator Ontwerpfase vereist is (zie paragraaf 2.2.1) vermeld dan in de uitvraag wie dat is. Dit kan iemand uit de eigen organisatie zijn, een medewerker van het in te zetten bureau maar ook een derde. Maak gebruik van model G om dit duidelijk vast te leggen. Denk er aan, wanneer deze rol bij een eterne partij wordt belegd, om vooraf duidelijkheid te geven over of afstemming met V&G coördinatoren van andere partijen tot de opdracht behoort wanneer er raakvlakken zijn met andere gelijktijdig in uitvoering zijnde projecten.

Leg verder duidelijk vast wat de taken en verantwoordelijkheden van de V&G coördinator Ontwerpfase zijn. Dit maakt dat hier in de uitvoering van de opdracht op kan worden gestuurd en de betreffende persoon daar zo nodig op kan worden aangesproken.

En verder:

- Stel in de uitvraag eisen aan de uitgenodigde partij(en) ten aanzien van een aan te stellen V&G coördinator Ontwerpfase (competenties, ervaring, kennis en kunde).
- Vraag referenties om ervaring, kennis en kunde te kunnen nagaan.
- Verstrek bij de uitvraag de al ingevulde RI&E, zodat gesignaleerde risico's en mogelijke beheersmaatregelen direct bij de in te schakelen partij bekend zijn.
- Neem bij nieuwbouw in de uitvraag ook op, voor zover aan de orde, dat een advies moet worden opgesteld over onderhoudsveilig bouwen in het licht van artikel 6.53 van het Bouwbesluit.
- Neem in de uitvraag op dat er in het ontwerptraject aandacht moet zijn voor de onderwerpen benoemd in artikelen 8.1 t/m 8.6 van het Bouwbesluit en een veiligheidsplan conform artikel 8.7 van datzelfde besluit moet worden opgesteld.

2.2.5 Stap 5 - Overdracht naar ontwerpende partij

Draag bij aanvang, voor zover dat nog niet heeft plaatsgevonden via de uitvraag, de reeds door het projectteam opgestelde RI&E over aan de ontwerpende partij. Zorg voor een warme overdracht. Licht mondeling toe wat van hen wordt verlangd en overhandig en bespreek de modeldocumenten.

Bevestig darnaast nogmaals het belang van voortdurende aandacht voor V&G en omgevingsveiligheid gedurende het gehele ontwerpproces, en van vaste agendering van deze aspecten in vergaderingen.

Leg vast wat is besproken en maak hierbij gebruik van model D1.

2.2.6 Stap 6 - Opstellen van de RI&E ontwerpfase

Op basis van de door het projectteam opgestelde RI&E vervaardigt de V&G coördinator Ontwerpfase een RI&E Ontwerpfase. Hij of zij actualiseert deze gedurende de gehele ontwerpfase.

Zie er op toe dat het actualiseren van de RI&E direct vanaf het begin gebeurt en dit niet een last minute herstelactie wordt.

Zie er verder op toe dat weloverwogen BTO keuzes (bouwkundig, technisch, organisatorisch) worden gemaakt om risico's weg te nemen en zorg dat deze goed worden vastgelegd. Wanneer risico's niet weggenomen kunnen worden, dient de arbeidshygiënische strategie toegepast te worden (zie hoofdstuk 3 voor een toelichting). Controleer regelmatig of deze strategie door de ontwerpende partij correct wordt toegepast, wij zijn immers eindverantwoordelijk.

Ook achteraf moet achterhaald kunnen worden waarom bijvoorbeeld een verkeersregelaar is ingezet en er niet voor is gekozen om de weg af te zetten om veilig werkzaamheden aan of direct naast een bestaande weg te kunnen uitvoeren.

Let op! V&G is geen exacte wetenschap. Gebruik je gezonde verstand en bepaal of keuzes logisch zijn. Het helpt om zaken in groepsverband te bespreken.

Op basis van de uiteindeijke RI&E worden de verplichtingen op het gebied van V&G bepaald:

- Het al dan niet moeten opstellen van een V&G plan (paragraaf 2.2.8);
- Het al dan niet moeten vervaardigen van een V&G dossier (paragraaf 2.2.8).

Voorbeelden:

De weg waaraan gewerkt moet worden, wordt niet uit het verkeer genomen. Dit levert gevaar op voor medewerkers van de aannemer die langs een weg moeten werken waarover nog verkeer beweegt. Leg vast wat bijvoorbeeld de overwegingen zijn geweest om toch voor deze oplossing te kiezen. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat de betreffende weg van groot belang is voor de afwikkeling van verkeer in de regio en bij afsluiting van de weg elders grote drukte en daarmee gevaarlijke situaties ontstaan. Leg uiteraard ook vast welke maatregelen getroffen worden om het werk alsnog veilig uit te kunnen voeren.

Het vervangen van een kruispunt door een rotonde dient in zo kort mogelijke tijd te gebeuren. De EMVI bepaalt 'hoe sneller hoe beter' met een flinke boete als de planning niet door de aannemer wordt gehaald. Hiermee zorg je er als opdrachtgever voor dat de aannemer en dus diens uitvoerend personeel met tijdsdruk te maken krijgt (met mogelijk nachtwerk, werken in ploegen met veel overdracht). Daarom dien je vooraf zorgvuldig af te wegen of 'hoe sneller hoe beter' wel echt gewenst en nodig is, wat dit betekent voor de veiligheid en gezondheid van werknemers en of er andere opties zijn (zoals uitvoering in een periode waarin de uitvoeringsduur niet interessant meer is, bijvoorbeeld na in plaats van vóór een groot evenement in het gebied).

2.2.7 Stap 7 - Overleg met bevoegde gezagen en stakeholders

Wanneer uit de RI&E ontwerpfase blijkt dat risico's vanuit de omgeving groot zijn, is vroegtijdig overleg met bevoegde gezagen en eventueel andere stakeholders in het gebied noodzakelijk. Afspraken over tijdelijke beperking van verkeersdoorstroming en de te hanteren veiligheidsafstand kunnen bijvoorbeeld een grote impact hebben op het project, voor in het gebied betrokken partijen en de veiligheid van medewerkers die werkzaamheden gaan uitvoeren. Het resultaat van het overleg vormt belangrijke input voor de nadere uitwerking van de RI&E en het V&G plan, maar bijvoorbeeld ook voor de budgetraming en de planning.

Het is van belang de benodigde inspanningen mee te nemen in de ontwerpopdracht en de in de uitvoeringsfase benodigde verdere inspanningen, te treffen maatregelen en consequenties voor bouwkosten en planning vast te leggen in de opdracht aan de uitvoerende partij.

Stap 8 - Stel een V&G plan en V&G dossier op

In stap 8 stelt de V&G coördinator Ontwerpfase een V&G plan op. Model B wordt hierbij (verplicht) toegepast: eigen modellen of formats van een derde partij mogen niet worden gebruikt.

Niet altijd is het hebben van een V&G plan verplicht. Zie voor de voorwaarden onderstaand kader.

Het hebben van een V&G plan is wettelijk verplicht wanneer:

- *Het werk meldplichtig is (zie hiervoor paragraaf 2.2.13) of*
- *Indien er sprake is van bijzondere risico's (zoals bijvoorbeeld werken met of in de nabijheid van gevaarlijke stoffen of van hoogspanningskabels, verdrinkingsgevaar e.d.).*

In afwijking hierop is de afspraak dat voor WK projecten altijd een V&G plan wordt opgesteld.

Het V&G plan wordt gemaakt op basis van een voortdurende inventarisatie en afweging van risico's. Risico's die niet kunnen worden vermeden (de restrisico's conform de RI&E) worden benadrukt in het V&G plan. Het is vervolgens aan de uitvoerende partij om maatregelen te bedenken om deze risico's te beheersen en deze uit te werken in het V&G plan Uitvoering.

Artikel 2.28 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De opdrachtgever zorgt ervoor dat een veiligheids- en gezondheidsplan wordt opgesteld.
Afhankelijk van de fase van het project wordt daarin tenminste uitgewerkt / vermeld:

- Een beschrijving van het tot stand te brengen bouwwerk.
- Een overzicht van de betrokken ondernemingen op de bouwplaats.
- De naam van de coördinator voor de ontwerp- en uitvoeringsfase.
- Een inventarisatie en evaluatie van de specifieke gevaren voor het betreffende bouwwerk waaronder specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de bouwwerkzaamheden en eventuele wisselwerking met doorgaande exploitatie.
- De maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie.
- De afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen.
- De wijze waarop toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend.
- De bouwkundige, technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid van werknemers en zelfstandigen worden gemaakt.
- De wijze waarop voorlichting en instructie aan werknemers op de bouwplaats wordt gegeven.

Is een V&G plan verplicht dan is ook een V&G dossier verplicht.

Omdat de afspraak is dat voor WK projecten altijd een V&G plan wordt opgesteld, wordt voor elk WK project derhalve ook een V&G dossier vervaardigd.

Waar het V&G plan zich richt op de uitvoeringsfase, richt het V&G dossier zich op de latere werkzaamheden aan de asset (beheer en onderhoud, sloop). Dit V&G dossier beschrijft de veiligheidsvoorzieningen en de restrisico's waarmee rekening moet worden gehouden bij de uitvoering van onderhoud, inspectie/keuring en schoonmaak in, aan of op de asset en de latere sloop ervan. Voor het V&G dossier moet (verplicht) model C worden toegepast. Ook hier geldt dat eigen modellen of formats van een derde partij niet mogen worden gebruikt.

2.2.9 Stap 9 - Toets V&G documenten

Wanneer de geactualiseerde RI&E, het V&G plan en het V&G dossier gereed zijn legt de V&G coördinator Ontwerpfase deze voor aan de projectleider / projectmanager.
Die laat de stukken toetsen door de aangewezen V&G toetser. Hierbij worden de volgende documenten aangeleverd:

- Het ontwerp respectievelijk het bestek
- De RI&E
- Het V&G plan
- Het V&G dossier
- Andere documenten die van belang zijn om een inschatting te kunnen maken van de V&G risico's

De V&G toetser maakt hierbij gebruik van het toetskader volgens model F. Het formulier wordt door de projectleider / projectmanager opgeslagen in het projectdossier.

2.2.10 Stap 10 - Toets invulling taken V&G coördinator Ontwerpfase

Als opdrachtgever zijn wij eindverantwoordelijk als het gaat om veiligheid en gezondheid. Belangrijk is dat V&G voldoende aandacht heeft van de ontwerpende partij.
De projectleider / projectmanager dient zich ervan te vergewissen dat dit het geval is en verifieert daarom gedurende het ontwerpproces regelmatig of de V&G coördinator Ontwerpfase voldoende invulling geeft aan de aan hem of haar toebedeelde taken. Dat kan bijvoorbeeld middels de (verslagen van de) ontwerpteamoverleggen en de kwaliteit van opgestelde documenten.

Artikel 2.26 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De opdrachtgever is verplicht in de ontwerpfase zich ervan te vergewissen dat de betrokken werkgevers en zelfstandigen in staat zijn de verplichtingen voor de arbeidsomstandigheden die gelden in de uitvoeringsfase na te komen.

Artikel 2.30 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De V&G coördinator voor de ontwerpfase heeft tot taak om namens de opdrachtgever

- Te bewerkstelligen dat artikel 2.26 wordt uitgevoerd.
- …

Artikel 2.32 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De opdrachtgever neemt zodanige maatregelen dat
- De coördinator de taken, bedoeld in artikel 2.30, naar behoren kan vervullen.
- De coördinator die taken naar behoren uitoefent.

Het resultaat van de verificatie wordt onderling besproken en vastgelegd. Daarbij geeft de projectleider / -manager aan, wanneer het geval, op welke punten verbetering moet volgen en welke herstelmaatregelen door de V&G coördinator Ontwerpfase moeten worden getroffen.

2.2.11 Stap 11 - V&G documenten in de aanbesteding van de uitvoering

Zie er op toe dat in de aanbesteding van de uitvoering van het werk actuele versies van het V&G plan inclusief RI&E en V&G dossier in het aanbestedingsdossier worden opgenomen. Verwijs in het bestek naar deze documenten en het belang dat de provincie hecht aan veiligheid en gezondheid. Vermeld tevens dat het V&G dossier na afronding van de werkzaamheden terug moet worden geleverd.

De door de V&G toetser opgestelde toetsrapportage betreffende deze documenten wordt als bijlage bij het Aanbestedingstoetsingsformulier gevoegd.

2.2.12 Stap 12 - Overdracht naar uitvoerende partij

Zorg ervoor dat de aannemer de rol van V&G coördinator Uitvoeringsfase invult en vast legt en zorg dat diens taken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn.

De V&G coördinator Ontwerpfase draagt het V&G plan, RI&E en het V&G dossier na gunning van het werk formeel over aan de door de aannemer benoemde V&G coördinator Uitvoeringsfase. Stuur aan op een 'warme overdracht'. Betreffende documenten zijn voor de aannemer immers vertrekpunt bij de (door)ontwikkeling van de documenten gedurende de uitvoeringsfase. Besteed bij de overdracht voldoende aandacht aan nog openstaande risico's en de aanpak daarvan.

Het is *wettelijk verplicht* vast te leggen wie van de aannemer de rol van V&G coördinator Uitvoeringsfase vervult inclusief daarbij behorende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Let op: alleen een krabbel op het opgestelde V&G plan is dus niet voldoende!

Leg de overdracht van de V&G documenten naar de uitvoeringsfase vast en maak hierbij gebruik van model D2.

2.2.13 Stap 13 - Melding aanvang werk

Melding van het werk bij de toezichthouder (Inspectie SZW) is verplicht indien:
- De geraamde duur van de totstandbrenging van het bouwwerk meer dan 30 werkdagen beslaat en op die bouwplaats meer dan 20 werknemers tegelijkertijd arbeid zullen gaan verrichten, of
- Met de totstandbrenging van het bouwwerk meer dan 500 mensdagen zijn gemoeid.

In afwijking van voorgaande geldt de afspraak dat werken van WK altijd worden gemeld bij de toezichthouder.

De melding moet vóór aanvang van de werkzaamheden zijn ingediend en kan geschieden door de uitvoerende partij of het provinciale projectteam. Wanneer dit door de uitvoerende partij geschiedt, zorg er dan voor dat je een afschrift van het meldingsformulier ontvangt en archiveer deze. Een afschrift van de melding moet ook zichtbaar op de bouwplaats worden aangebracht.

Artikel 2.27 Arbeidsomstandighedenbesluit:

De opdrachtgever meldt de toezichthouder voor de aanvang van de werkzaamheden op de bouwplaats de voorgenomen totstandbrenging van een bouwwerk, indien:

- De geraamde duur van de uitvoering meer dan 30 werkdagen beslaat en op die bouwplaats meer dan 20 werknemers tegelijkertijd arbeid zullen gaan verrichten of
- Met de totstandbrenging van het bouwwerk meer dan 500 mensdagen zullen zijn gemoeid.

Een afschrift van de melding wordt zichtbaar op de bouwplaats aangebracht.

Het formulier 'melding bouwwerk' is te vinden op www.isnpectieszw.nl.

2.2.14 Stap 14 - V&G tijdens de uitvoering

De V&G coördinator Uitvoeringsfase dient zorg te dragen voor de completering en actualisering van het V&G plan en het V&G dossier.
De projectleider / projectmanager van het provinciale projectteam vergewist zich er tijdens de uitvoering van dat het V&G plan verder wordt ontwikkeld op basis van het V&G plan dat onderdeel uitmaakt van het aanbestedingsdossier. Hij of zij ziet er op toe dat de uitvoering van de taken die voortvloeien uit de V&G verplichtingen worden uitgevoerd. Gebruik hiervoor de 'Checklist toezicht op V&G in de uitvoeringsfase' (model E). Bespreek de uitkomsten en leg deze vast.

Het V&G plan moet een dynamisch document zijn. Zorg ervoor dat het plan gaandeweg de uitvoering actueel wordt gehouden, ook bij wijzigingen in het ontwerp en externe factoren.

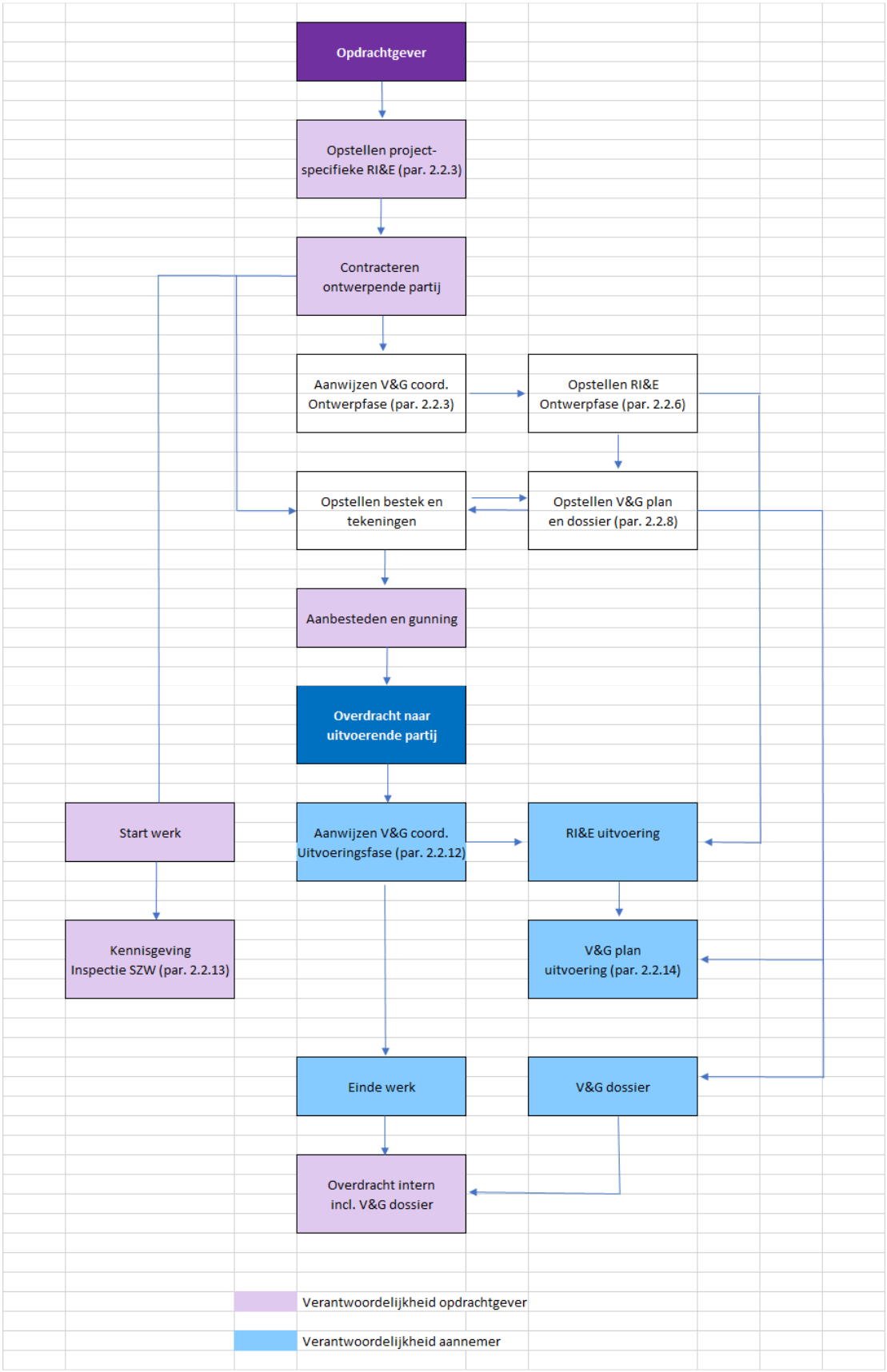
Let op: bij een wijziging in de uitvoering moet worden nagegaan of dit ook consequenties heeft voor veilig en gezond werken tijdens de uitvoering maar ook de fasen erna (tot en met sloop van de asset). Ga na of en zo ja in hoeverre aanpassing van V&G documenten nodig is. Onderbouw gemaakte keuzes en leg deze vast zodat herleidbaar is waarom wijzigingen zijn doorgevoerd inclusief de keuze voor de wijze waarop en dat is nagedacht over consequenties ervan voor veiligheid en gezondheid van de uitvoerende medewerkers.

Zie er op toe dat gedurende het gehele uitvoeringsproces veiligheid en gezondheid op de bouwplaats en in alle bouwvergaderingen onderwerp van gesprek is. De besprekingen tussen (onder)aannemers (toolboxmeetings) moeten worden vastgelegd en ten behoeve van inspecties reproduceerbaar zijn.

2.2.15 Stap 15 - V&G dossier overdragen aan de Assetmanager

Het bijgewerkte V&G dossier moet onderdeel zijn van het opleverdossier. Zorg ervoor dat dit dossier bij de overdracht van het project naar de Assetmanager wordt besproken. Hij of zij dient ervoor te zorgen dat het dossier wordt opgenomen in de assetdocumentatie.

2.3. Schematisering stappenplan

3. Arbeidshygiënische strategie

Vanaf het begin van het project moet aandacht worden geschonken aan veilig en gezond kunnen werken. Beoordeel steeds eerst of V&G risico's kunnen worden weggenomen door de bron weg te nemen. Wanneer dit niet mogelijk is, hanteer dan onderstaande strategie om de gevaren voor de realisatie en de beheer- en sloopfase zoveel mogelijk te reduceren:

De arbeidshygiënische strategie:

1. Streef er in eerste aanleg naar gevaren en risico's voor de veiligheid of de gezondheid van de werknemer zoveel mogelijk bij de bron weg te nemen.
2. Als dat niet kan, heroverweeg het (deel) ontwerp. Pas als de gevaren tot een acceptabel niveau zijn gereduceerd worden de maatregelen verwerkt in het ontwerp.
3. Kies in tweede instantie, alleen in overleg met en na expliciete toestemming van de projectleider / projectmanager, maatregelen gericht op collectieve bescherming en neem deze op in het ontwerp.
4. Val alleen in het uiterste geval terug op de inzet van maatregelen gericht op individuele bescherming en wijs de uitvoerende partij hier in het V&G plan op. Het is vervolgens aan de uitvoerende partij om aan de werknemer doeltreffende en passende persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar te stellen.

Beperk de aandacht tot die gevaren en risico's die het gevolg zijn van de kenmerken van de locatie en van de ondergrond en de directe omgeving, de positie van het object in de infrastructuur (bereikbaarheid), op het kavel (opslag en opstelruimte), de vorm keus (bereikbaarheid gevels), volume, materiaalkeus (gewicht, vorm en gezondheidsbedreiging).

4. V&G en Geïntegreerde contracten

4.1. Inleiding

Het Arbeidsomstandighedenbesluit beschrijft de verplichtingen van de opdrachtgever. Inspectie SZW benadrukt dat ook bij geïntegreerde contracten de eindverantwoordelijkheid bij de opdrachtgever blijft rusten en (publiekrechtelijk gezien) niet overdraagbaar is. Daarbij speelt voor de Inspectie mee dat de opdrachtgever output specificaties opstelt, budget, locatie en bouwtermijnen bepaalt en het beste kan bewaken dat commerciële doelen van de opdrachtnemer niet prevaleren boven V&G doelen.

Inspectie SZW opereert uitsluitend in het publieke domein en kijkt in de ontwerpfase alleen naar de opdrachtgever omdat volgens de regelgeving die partij in deze fase verantwoordelijk is. De opdrachtgever acteert in het private domein bij de inschakeling van de markt en kan bij geïntegreerde contracten de opdrachtnemer invulling laten geven aan de zaken waarvoor de opdrachtgever volgens het Arbobesluit verantwoordelijk is. Dit is echter privaatrechtelijk: Inspectie SZW zal altijd de opdrachtgever blijven aanspreken! Als het onverhoopt fout gaat tijdens werkzaamheden zal de Inspectie de vraag stellen of de opdrachtgever zich voldoende heeft ingezet voor V&G.

Dit betekent dat:

1. Opdrachtgever contractueel goed moet regelen dat de invulling van de opdrachtgeversverplichtingen aan de opdrachtnemer zijn gedelegeerd, dus door V&G expliciet op te nemen in de vraag naar de markt en de contractdocumenten.
2. Opdrachtgever er op moet toezien dat opdrachtnemer goed invulling geeft aan die verplichtingen (middels toetsing, toezicht).
3. Opdrachtgever de relevante V&G documenten moet ontvangen en opslaan.

Bij een geïntegreerd contract (bijvoorbeeld een D&C of DBM contract) bemoeit de opdrachtgever zich tijdens het geïntegreerd contract ontwerp- en uitvoeringstraject in het algemeen vooral met het 'wat' en zo min mogelijk met het 'hoe'. In een Vraagspecificatie beschrijft de opdrachtgever vooral de gewenste eigenschappen van het eindresultaat. Er is spanning tussen het gedachtegoed van geïntegreerde contracten en het principe dat ook hierbij de opdrachtgever eindverantwoordelijk is als het gaat om V&G. Hoe hiermee om te gaan is nader uitgewerkt in de volgende paragraaf.

4.2. Afwijkende stappen

Wanneer gewerkt wordt met een geïntegreerd contract, wijken een aantal stappen iets af.

Stappen 1 tot en met 4 zijn bij een geïntegreerde contract niet anders dan de stappen voor een traditioneel contract. Een groot verschil bij geïntegreerde contracten is dat overige stappen (5 tot en met 15) tweemaal doorlopen dienen te worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de overdracht naar de ontwerpende partij: dit geldt voor het maken van een referentie ontwerp door een advies- of ingenieursbureau maar ook voor de Opdrachtnemer die dat ontwerp vervolgens uit moet werken naar een Uitvoeringsontwerp (uitgezonderd onderhoudscontracten).
Een ander voorbeeld is het V&G plan zoals dat door het ontwerpende bureau is opgesteld. De Opdrachtnemer moet niet beginnen met een blanco V&G plan maar moet het plan dat is opgesteld (en verstrekt in de aanbestedingsfase) completeren en blijven actualiseren tot het ontwerpproces is afgerond (een door de Opdrachtgever geaccepteerd Uitvoeringsontwerp).

Een aantal stappen wordt hierna nog wat uitgebreider behandeld.

4.2.1 Overleg met bevoegde gezagen en stakeholders

Als opdrachtgever blijven wij eindverantwoordelijk voor veiligheid en gezondheid. Als het gaat om omgevingsveiligheid stemmen we voorafgaand aan de aanbesteding van het Werk de onderwerpen die van grote invloed zijn op de aanpak en de kosten al af met bevoegde gezagen en stakeholders. Denk aan of er wel of geen wegafsluiting is toegestaan of hoelang het werk maximaal mag duren.

Onderwerpen die minder invloed hebben op aanpak en kosten worden door de Opdrachtnemer (na gunning) afgestemd met bevoegde gezagen en stakeholders. Denk hierbij aan welke route een omleiding dient te volgen, welke bebording toegepast moet worden. Omdat je in dit laatste geval nog steeds eindverantwoordelijk bent voor veiligheid en gezondheid van werknemers en de omgeving is het raadzaam dat je betrokken blijft en dus kennis hebt van hetgeen de Opdrachtnemer met bevoegde gezagen en stakeholders heeft besproken.

4.2.2 V&G in contractdocumenten

Neem bij geïntegreerde contracten eisen ten aanzien van V&G aspecten op in de contractdocumenten. Dat wil zeggen eisen in een Vraagspecificatie Proces en neem V&G documenten op in (wanneer van toepassing) Annex II en het toets- en acceptatieplan (Annex III respectievelijk Annex IV).

Neem als eis onder meer op dat de opdrachtnemer een V&G coördinator ontwerp- en uitvoeringsfase moet aanstellen en stel in de aanbesteding van het Werk eisen (ervaring, competenties).

Het heeft verder de voorkeur dat Opdrachtnemer haar eigen functioneren, als het gaat om V&G in het ontwerp, laat controleren en door haar opgestelde documenten worden getoetst voordat deze ter toetsing of acceptatie worden voorgelegd aan de Opdrachtgever.
Wanneer je hiervoor kiest, stel dan eisen aan de partij die door de Opdrachtnemer zal worden ingeschakeld om onafhankelijkheid te borgen.

4.2.3 Toetsing en acceptatie van V&G documenten

Bij Geïntegreerde contracten dient de Opdrachtnemer vooraf in een deelkwaliteitsplan V&G aan te geven hoe hij de V&G aspecten borgt op systeem en procesniveau. Tevens moet de Opdrachtnemer een verificatieplan aanleveren waarin zij aangeeft hoe wordt aangetoond dat aan de gestelde eisen wordt voldaan.

Afhankelijk van de risico’s worden er door de Opdrachtgevers audits of documenttoetsen ingepland en is het gebruikelijk het verificatieplan, het V&G plan en V&G dossier ter acceptatie uit te vragen. Denk er over na om aan verlenen van acceptatie een betalingsvoorwaarde of stopmoment te koppelen.

5. Gebruik van Modellen

Zosls vermeld moeten beschikbare modelocumenten verplicht worden toegepast. Het is niet toegestaan om andere formats, bijvoorbeeld die van ontwerpende partijen, te gebruiken.

De beschikbare modellen zijn:

Model	Titel	Toelichting
Model A	RI&E	Een format ten behoeve van het inventariseren en evalueren van V&G risico's.
Model B	V&G plan	Het standaard te gebruiken V&G plan.
Model C	V&G dossier	Het standaard te gebruiken V&G dossier.
Model D1 / D2	Overdrachtsformulier	Formulieren t.b.v. de overdracht tussen projectteam en de V&G coördinator van de ontwerpende partij (D1) en overdracht tussen V&G coördinator Ontwerpfase en V&G coördinator Uitvoeringsfase (D2).
Model E	Checklist V&G	Een checklist die gebruikt kan worden om na te gaan of de belangrijkste V&G zaken in zowel de ontwerp- als de uitvoeringsfase zijn geregeld.
Model F	Toetsformulier V&G	Een formulier dat gebruikt kan worden door de V&G toetser voor het toetsen van V&G documenten om daarmee te adviseren aan de projectleider / -manager.
Model G	V&G in het ontwerpcontract	Voorbeeld tekst waarmee de V&G coördinatie en daarbij behorende taken en verantwoordelijkheden kunnen worden geregeld.